

Stichting Schnitgerorgel Zwolle
info@schnitgerorgelzwolle.nl
www.schnitgerorgelzwolle.nl
KvK 05065715

JAARVERSLAG 2023

Profiel Academiehuis en stichting SSZ

Stichting Schnitgerorgel Zwolle heeft ten doel het algemeen belang te dienen door het bevorderen van de instandhouding van, de belangstelling voor en een verantwoord gebruik en beheer van het grote orgel in de Grote of Sint Michaëlskerk te Zwolle als muziekinstrument en als monument (artikel 2 lid 1 van de statuten van de stichting).

Stichting Schnitgerorgel Zwolle, met zetel in de gemeente Zwolle, staat voor het bevorderen van de instandhouding van het Schnitgerorgel uit 1721 in Academiehuis Grote of Sint Michaëlskerk te Zwolle. De stichting wil dit doel bereiken door onder meer:

- bij te dragen aan de instandhouding van het gebouw waar het orgel zich in bevindt;
- het werven van fondsen voor restauratie en onderhoud van het orgel;
- het organiseren van concerten en activiteiten ter promotie van huidige en toekomstige orgels in de Grote of Sint Michaëlskerk in Zwolle;
- en verder alles wat mogelijk en nodig is om het orgel te laten functioneren als 'levend' instrument in het gebouw waarin het zich bevindt. Bijdragen in deze beleidsperiode komen ten goede aan de in uitvoering zijnde restauratie en moet leiden tot een tiptop orgel in 2026.

Stichting Schnitgerorgel Zwolle draagt hiermee als steunstichting bij aan de missie en doelstellingen van het Academiehuis Grote Kerk Zwolle: Stichting Academiehuis Grote Kerk heeft ten doel het algemeen belang te dienen door het bevorderen van de instandhouding van de Grote of Sint Michaëlskerk in de stad Zwolle en de daarin aanwezige interieurdelen van historisch en/of cultureel belang, waaronder de orgels; het presenteren van het gebouw en de inventaris aan bezoekers van de stad Zwolle; het organiseren en/of faciliteren van activiteiten die het gebouw actuele culturele, educatieve en/of spirituele betekenis geven.

Bestuur

Samenstelling Bestuur stichting Schnitgerorgel Zwolle per 31 december 2023:

W.A. (Wilbert) Potjes, voorzitter

G. (Gerrit) Bril MPM, secretaris

G. (Gert-Jan) Raidt, penningmeester

M. (Martin) van Heerde, musicus, algemeen lid

mr. dr. E.R. (Robert) Helder, algemeen lid, gemandateerd vertegenwoordiger van het bestuur van stichting Academiehuis Grote Kerk Zwolle

Bestuursleden zijn onbezoldigd en krijgen uitsluitend vergoeding voor werkelijk - aantoonbaar - gemaakte kosten ten behoeve van de stichting.

Voor de bestuursleden is een rooster van optreden opgesteld. Bestuursleden kunnen worden herbenoemd in hun functie.

De stichting heeft geen werknemers in dienst. De stichting kent als adviseurs mevrouw Coby Zandbergen - directeur Academiehuis Zwolle, de heer Cees van der Poel, orgeladviseur en de heer Toon Hagen, organist-titulaire van het Schnitgerorgel.

Handelsregisternummer: 05065715RSIN: 813592513

Postadres: Tjarriet 14, 8032 LM Zwolle

E-mail: info@schnitgerorgelzwolle.nl

BESTUURSZAKEN

- Het bestuur van Stichting Schnitgerorgel Zwolle is in 2023 in 5 bijeenkomsten bij elkaar gekomen op 16 januari, 24 april, 29 augustus, 30 oktober en 13 december. Alle vergaderingen hebben weer fysiek plaatsgevonden in Academiehuis Grote Kerk.
- In 2023 heeft een bestuurswisseling plaatsgevonden: in het begin van het jaar gaf penningmeester Freek Nabers aan te willen stoppen met zijn activiteiten voor de stichting. Na enig speurwerk is Gert-Jan Raidt bereid gevonden de taak van penningmeester op zich te nemen. In de vergadering van 30 oktober is Gert-Jan voorgedragen en benoemd als nieuwe

penningmeester. Het bestuur van Academiehuis Grote Kerk Zwolle heeft met deze voordracht ingestemd.

- Bestuurslid Robert Helder was in 2023 na twee termijnen regulier aftredend als bestuurslid van stichting Academiehuis en niet herbenoembaar. Vanwege zijn qq-functie vanuit Academiehuis is afgesproken dat Robert gemandateerd vertegenwoordiger namens de stichting Academiehuis in het bestuur van stichting Schnitgerorgel Zwolle blijft.
- Ten behoeve van de restauratie is een Stuurgroep ingesteld met deelname van de secretaris vanuit SSZ. De stuurgroep is een enkele keer bij elkaar gekomen in 2023.
- Op voorstel van Academiehuis is bijgedragen aan de totstandkoming van informatieve panelen die als afscherming dienen voor de bergplaatsen naast het Flentrop-orgel. Op deze manier kan het publiek goed inzicht krijgen in de totstandkoming van het Schnitgerorgel en de uit te voeren restauratiefasen. Uiteraard missen daarbij niet de oproepen tot doneren.
- In aanwezigheid van Philine Coops - namens stichting Muzinder - is in de oktobervergadering doorgesproken over een mogelijke invulling van de Dag van de Componist in Zwolle op 15 juni 2024. De secretaris heeft diverse opnames met werk van componist Toon Hagen verzameld die mogelijk te gebruiken zijn als invulling voor uitingen op de nationale radio.
- Het bestuur heeft zich in 2023 weer gebogen over een nieuw beleidsplan 2024-2026 en het concept aan het bestuur van Academiehuis voorgelegd.

Activiteiten en bereikte resultaten

Het belangrijkste bereikte resultaat in 2023 was de afronding van de restauratie van de orgelkas, de eerste fase van het restauratieproject van het Schnitgerorgel. Dit heeft geleid tot het terugbrengen van de oorspronkelijke kleuren van het orgel uit 1721 en resulteerde in een compleet ander aanblik dan het orgel in de afgelopen 190 jaar heeft gehad.

Op 19 februari is fase 1 afgerond met een feestelijke bijeenkomst in Academiehuis Grote Kerk, die werd gecombineerd met de heropening van de kerk na de grootscheepse restauratie van het gebouw. Een enorme inspanning is door alle betrokkenen geleverd om de eerste fase binnen de tijd en binnen het beschikbare budget te realiseren.

CONCERTEN

- Concerten konden georganiseerd worden vanaf de heropening van Academiehuis Grote Kerk op 19 januari. Tijdens het Open Huis op 21 januari zijn twee concerten georganiseerd: Martin van Heerde en Bert Gelderman traptten gezamenlijk om 13.00 uur af met een marktconcert en Toon Hagen en zangeres Clara de Vries zorgden voor een namiddagconcert om 17.00 uur. Tijdens het Open Huis werden ook rondleidingen door (!) het Schnitgerorgel en de balgkamer georganiseerd en werd het Doe-orgel ingezet op het Kinderplein in de kerk.

De volgende concerten zijn in 2023 door de stichting in samenwerking met Academiehuis Grote Kerk Zwolle georganiseerd:

Datum:	Orgelbespeling door:
21 januari	Martin van Heerde & Bert Gelderman
21 januari	Toon Hagen & Clara de Vries (zang)
28 januari	Anders Gustavsson Forsling (Zweden)
4 februari	Bert Gelderman
11 februari	Wietse Meinardi (Assen)
18 februari	Marijn de Jong (Kampen)
26 februari	Jos Moeke (Elspeet)
11 maart	Harm Jansen (Hattem)
18 maart	Jaap Neuteboom (Hattem)
25 maart	Jakob Schenk (Urk)
8 april	Johan Smit (Wapenveld/Groningen)
15 april	Herman Kamp (Kampen)
22 april	Jaap Zwart (Zwolle/Hattem)
29 april	Gert-Jan Raidt en Krista van den Esker (fluit)
6 mei	Dr. Jan Luth (Groningen)
20 mei	Jorrit Woudt (Enschede)
28 mei	Christiaan Plaat (Ede)

17 juni	Jakob Schenk (Urk)
24 juni	Marijn de Jong (Kampen)
1 juli	Bert Gelderman
8 juli	Martin van Heerde en Tristan Cnossen (zang)
15 juli	Albèrt Driessen (Genemuiden)
29 juli	Robert van Deelen
5 augustus	Gerrit Hoving (Zwolle/Dalfsen)
12 augustus	Bert Gelderman
26 augustus	Matthijs Schuurman (Oldebroek)
2 augustus	Minne Veldman (Urk)
9 september	Luuk Schuurman - Monumentendagconcert
16 september	Wibren Jonkers (Nunspeet)
30 september	Alle Smith (Hasselt)
7 oktober	Niels Adema (Hoogeveen/Heino)
21 oktober	Michaël Verniers (Oldebroek)
28 oktober	Wim Does (Apeldoorn)
4 november	Henk Ophoff (Dalfsen)
11 november	Martin van Heerde, Gert-Jan Raidt, Bert Gelderman
18 november	Gijs van Schoonhoven en Bennie Waanders (saxofoon)
25 november	Leander van den Bos
2 december	Dick Koomans (Zaandam) - Sinterklaasconcert
9 december	Dennis Vallenduuk
16 december	Martin van Heerde, Marijn de Jong en het Carol Scratch Choir – carols voor kerst programma

Met deze (markt-)concerten wordt – naast bekende namen - ook een podium geboden aan jonge, minder ervaren organisten om ervaring op te doen in het spelen van een over-akoestische ruimte. Tegelijk maken passanten en luisteraars kennis met orgelliteratuur en wat het geluid van een dergelijk imposant instrument doet in zo'n grote ruimte. De organisten spelen allen belangeloos vanuit hun betrokkenheid en liefde voor het Schnitgerorgel en zetten zich in om op deze manier 'reuring' te organiseren ten behoeve van de restauratie van het Schnitgerorgel. Ieder concert worden bezoekers gewezen op de mogelijkheden tot doneren en adopteren van beelden en/of orgelpijpen om inkomsten te kunnen genereren voor de restauratie van het Schnitgerorgel. De concerten leveren een continue stroom aan opbrengsten op ten behoeve van de restauratie.

Onze bijzondere dank gaat ook dit jaar weer uit naar de ondersteuning door de staf van Academiehuis, Bert Gelderman en naar de gastheren die als vrijwilliger het publiek ontvangen en informeren over de organist, het programma en de stand van zaken in relatie tot de restauratie van het Schnitgerorgel: Bert Koerselman, Gert-Jan Raidt, Fré Douma en uiteraard medebestuurder Martin van Heerde, die als organisator en stemmer van het orgel organisten weet te motiveren om te komen concerneren.

Naast deze concertserie heeft bestuurslid Martin van Heerde meegewerkt aan de muzikale invulling op de 4 mei herdenking in Academiehuis Grote Kerk en heeft Cees van der Poel een mini concertserie ingevuld tijdens de afscheidsbijeenkomst van Robert Helder van het bestuur van de stichting Academiehuis Grote Kerk Zwolle op 17 november. Cees bespeelde hierbij het hoofdorgel van de OLV Basiliek en het kistorgel en Flentrop-orgel in Academiehuis Grote Kerk.

BIJeenkomsten

- Als uitvloeisel van het afgelegde bezoek aan Rotterdam op 5 oktober 2022 hebben op 13 april 2023 de besturen van Stichting Schnitgerorgel Zwolle en Academiehuis Grote Kerk Zwolle - in aanwezigheid van de jarige cantor-organist Hayo Boerema - elkaar ontmoet in Academiehuis Zwolle deze keer. Hierbij werden ervaringen op het terrein van orgelrestauratie, fondsenwerving en verbouwing/restauratie van een monument met elkaar uitgewisseld. Een leerzaam en inspirerend bezoek!
- Ook waren we weer present op de zeer goedbezochte Open Monumentendag in Academiehuis Grote Kerk op 9 september. De dag werd afgesloten met een orgelbespeeling door Luuk Schuurman, de jonge cantor-organist van de Evangelisch-Lutherse kerk in Zwolle.

- Op 14 augustus heeft de secretaris een familie uit de Verenigde Staten ontvangen en begeleid in verband met een bijzonder verzoek van hun 11-jarige zoon om het Schnitgerorgel te mogen bezoeken.
- Aansluiting is gezocht bij de muziekprogrammeringscommissie Klac, het onderdeel orgelprogrammering komt (nog) niet goed uit de verf.
- Verder zijn de eerste stappen gezet met andere kerken in de stad zoals de Dominicanenkerk, OLV Basiliek en Waanders/Van de Velde in de Broeren om te komen tot een beter afgestemde en meer samenhangende orgelprogrammering in Zwolle.
- Een afvaardiging van het bestuur is op 26 september aanwezig geweest bij de Onboarding bijeenkomst van Academiehuis.
- Op 18 november heeft het bestuur een bezoek afgelegd bij de firma Flentrop in Zaandam om de laatste ontwikkelingen rondom de restauratie door te spreken met elkaar.

Met deze activiteiten heeft de stichting zich weer ingezet om de bekendheid van het Schnitgerorgel onder de Zwolse bevolking (en ver daarbuiten) weer te vergroten.

WERKZAAMHEDEN ORGELS

Schnitgerorgel

Na intensief overleg in de periode januari tot april is met adviseur, orgelbouwer, schilders en beeldenrestaurateur gekomen tot een aanpak waarbij in de periode 2022-2025 de restauratie in fasen wordt uitgevoerd:

- Om het in de kerk aanwezige steigerwerk – in verband met de restauratie van de kerk – goed te kunnen benutten en te besparen op kosten voor steigerwerk in de toekomst, wordt begonnen met het aanpakken van de buitenkant en de frontpijpen; het front wordt zoveel mogelijk in de oorspronkelijke kleuren van de situatie 1721 teruggebracht en de frontpijpen – waarvan vele in slechte staat zijn – worden schoongemaakt, hersteld en in het orgel teruggeplaatst. Schade aan beelden en snijwerk worden hersteld. Met deze werkzaamheden wordt het orgel weer voor het oog toonbaar, is de kale kas in de kerk weggewerkt, waardoor weer activiteiten in de kerk gehouden kunnen worden. Deze fase is in januari 2023 afgerond.
- In de tweede fase wordt toegewerkt naar een bespeelbaar rugwerk, zodat weer muziek met het Schnitgerorgel gemaakt kan worden. Dit zal naar verwachting eind 2024 zijn afgerond.
- De derde en laatste fase loopt tot eind 2025 en waarin het overblijvende deel van het orgel wordt gerestaureerd.

Fase 1 kon op 19 januari 2023 op tijd en binnen de begroting worden afgerond. Het resultaat mag er zijn en is nu al spraakmakend in de orgelwereld. Voor deze prestatie en het schitterende resultaat past veel dank voor met name orgeladviseur Cees van der Poel, kleuradviseur Bert Jonker, de steigerbouwers van KPS, de schilders van Oving&Wolters en beeldenrestaurateur Jan van Harskamp voor het onder tijdsdruk en soms lastige omstandigheden moeten uitvoeren van de opdracht. Alle direct betrokkenen zijn bedankt in de vorm van een gezamenlijk etentje, dat zeer op prijs werd gesteld.

In 2023 heeft vooral onderzoek naar de samenstelling en plaatsing van pijpen en windsysteem plaatsgevonden in Zaandam. Daar zijn interessante bevindingen uit gekomen die zullen worden verwerkt in de verdere restauratie van het orgel. In Academiehuis Grote Kerk hebben geen werkzaamheden aan het orgel plaatsgevonden.

Flentrop/Leeuwenbergh-orgel

- Aan het Leeuwenbergh-orgel zijn kleine onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd door Flentrop.
- De gemeente Utrecht heeft te kennen gegeven dat het orgel alsnog weer terug moet naar de oorspronkelijke plek in de Leeuwenbergh-kapel. Het orgel zal overeenkomstig de omgevingsvergunning van de gemeente Utrecht op einddatum 1 januari 2026 weer terug moeten zijn geplaatst.
- Het bestuur heeft besloten om het orgel op deze plek in Zwolle te vereeuwigen met een opname; daar is het orgel bijzonder genoeg voor.

Klop-kistorgel

- Na de grote stembeurt in 2022 bleek dat opnieuw een fikse reparatie nodig was in verband met ondeskundig gebruik en gesleep met het orgel. Het blok met de grotere pijpen (basextensie) staat los en wordt soms verkeerd vastgemaakt met verbuiging tot gevolg.

Diverse stemkrullen van pijpen bleken ook dichtgedrukt en beschadigd. De firma Klop heeft in september alles gerepareerd en het orgel iets lager gestemd om de snelle ontstemming bij de (te) warme vloer tegen te gaan.

COMMUNICATIE EN MEDIA

- Samen met directie van Academiehuis is gewerkt aan een voorstel ten behoeve van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente Zwolle om te komen tot de introductie en aanstelling van een stadsorganist voor Zwolle.
- **Website:** De website is inhoudelijk bijgehouden door de secretaris en sinds het einde van het jaar samen met de penningmeester. De website van de stichting is uitgebreid met een nieuwsberichtenmodule waardoor de aankondiging van (markt-)concerten sneller en makkelijker kan verlopen. Een flinke verbetering van het bereik van publiek is bereikt door een geautomatiseerde koppeling met het facebook-kanaal van het Schnitgerorgel. Hiermee worden wekelijks meer dan 1200 mensen bereikt. De website is verder regelmatig geactualiseerd met aanpassingen naar aanleiding van nieuwe kennis opgedaan tijdens de onderzoekswerkzaamheden voor de restauratie.
- Een bijzondere deelsite is de **adoptiewebsite**. Via deze site is het mogelijk om één of meerdere orgelpijpen van het Schnitgerorgel te adopteren door middel van een donatie per orgelpijp. De adoptiesite wordt doorlopend bezocht en leidt daarmee tot een stijgende lijn in de opbrengsten van de bijdragen voor restauratie. Het onderhoud van deze deelsite is uitbesteed aan communicatiebedrijf Wilje Online in Kampen.
- **Social Media:** het facebookkanaal wordt benut voor het aankondigen van bijzondere nieuwsfeiten en (markt)concerten. Diverse orgelfora hebben berichten vanuit het Facebookkanaal overgenomen en verder verspreid.
- **Nieuwsbrief:** De stichting beheert ook een eigen nieuwsbrief. In 2023 zijn 2 nieuwsbrieven uitgegaan naar de 345 abonnees.
 - De eerste nieuwsbrief ging uit op 19 januari 2022 om het Open Huis op 21 januari onder de aandacht te brengen.
 - In de tweede nieuwsbrief werd op 6 oktober de verjaardag van het Schnitgerorgel aangegrepen om de CD-aktie te lanceren: er liggen nog vele honderden CD's met opnamen van het Schnitgerorgel in de opslag. Om deze 'aan de man' te brengen is een donatie-actie opgezet waarbij de opbrengst volledig ten goede komt aan de restauratie van het Schnitgerorgel.

Het aantal abonnees is gegroeid naar 345. Er is in 2023 verder nog één aparte donateursbrief uitgegaan naar de circa 70 donateurs. Ook in 2023 zijn enkele donateurs overleden, maar hebben zich ook weer nieuwe donateurs gemeld, waarmee het bestand redelijk stabiel blijft.

- **Folder:** om het geïnteresseerde publiek beter te informeren over de restauratie en donatiemogelijkheden is een informatieve folder uitgebracht die door bezoekers kan worden meegenomen.
- **Free Publicity:** in verschillende vakbladen, tijdschriften en media - zoals *De Orgelvriend* en *De Swollenaar* - zijn artikelen gewijd aan de restauratie van het Schnitgerorgel. In de *Orgelvriend* heeft een artikel en fotoreportage van Dick Sanderman gestaan over het nieuwe orgelfront en in december een interview met orgeladviseur Cees van der Poel. Het Orgel heeft een uitgebreid artikel opgenomen van Cees van der Poel over de aanloop naar de restauratie van het Schnitgerorgel in 1956.

Vooruitblik

2023 is een jaar geweest waar vanuit het perspectief 'werken aan het orgel' in de kerk weinig te zien is geweest. Veel werk is achter de schermen verzet in afwachting op het moment dat de orgelbouwer daadwerkelijk aan de gang gaat voor 'Zwolle'. Wat dat betreft worden 2024 en 2025 de jaren van de waarheid. Zowel voor het inhoudelijke en zichtbare werk aan het orgel als voor de fondsenwerving die het nog openliggende gat van de financiering moet gaan dichten. Het werven van de nog missende middelen wordt de centrale opgave voor 2024.

Daarnaast nemen we ons voor om toe te werken naar een stadsbrede aanpak van het programmeren van orgelconcerten in Zwolle en wordt een visie uitgewerkt op de poriflering van het Schnitgerorgel in concertseries op de lange termijn. Het organiseren van orgelconcerten is noodgedwongen op een lager pitje komen te staan: zolang Hanze Panorama nog draait blijft een combinatie met concerten geven lastig; het langlopend publiek stoort zowel organisten als

luisteraars teveel om geconcentreerd te kunnen blijven. Daarbij is het Flentrop-orgel niet het meest geschikte instrument voor orgelconcerten op topniveau en met bespelers van (inter-) nationale allure.

Financiële verantwoording

Jaarcijfers 2023 Stichting Schnitgerorgel Zwolle

In 2023 heeft de Stichting een positief resultaat gerealiseerd van € 7.856,82. In onderstaande tabel is de exploitatierekening over 2023 opgenomen.

Exploitatierekening 2023		
	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
BATEN		
Pijpenadoptie	2.825,00	31.932,22
Donaties	1.160,00	1.592,00
Subsidies (toegezegd)	0,00	40.000,00
Beeldadoptie	700,00	15.200,00
Opbrengst concerten	40,00	986,95
Verkoop wijn	3.443,75	4.481,55
Overige opbrengsten	11.413,60	45.962,25
Rente	664,06	0,31
Totaal Baten	20.246,41	100.155,28
LASTEN		
Donaties Academiehuis	8.630,74	7.511,68
Bankkosten	286,82	290,34
Inkoop wijn	2.241,60	3.483,91
Strato website	238,50	33,00
Overige lasten	991,93	
Totaal Lasten	12.389,59	11.318,93
Exploitatieresultaat	7.856,82	88.836,35

De baten in 2023 zijn fors lager dan in 2022. Dit is te verklaren door verminderde opbrengsten uit verschillende wervingsacties ten behoeve van de restauratie van het Schnitgerorgel. Daarnaast is in 2022 ten onrechte toegezegde subsidie in de resultatenrekening verwerkt.

Bestemming exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen.

Financiële positie

In onderstaande balans is de financiële positie van de Stichting Schnitgerorgel Zwolle weergegeven.

BALANS PER 31 DECEMBER 2023

	31-12-2023	31-12-2022		31-12-2023	31-12-2022
	€	€		€	€
ACTIVA			PASSIVA		
Vorderingen	70.000,00	40.000,00	Eigen Vermogen	175.021,61	137.164,79
<i>Liquide middelen</i>			Bestemmingsreserve	6.000,00	6.000,00
Spaarrekening	102.178,29	1.514,23	Overlopende post	0,00	0,00
Rekening Courant	8.843,32	101.650,56			
Totaal Activa	<u>181.021,61</u>	<u>143.164,79</u>	Totaal Passiva	<u>181.021,61</u>	<u>143.164,79</u>

Het positief resultaat over 2023 van € 7.856,82 is aan het eigen vermogen toegevoegd.

De vorderingen betreft de volgende toezeggingen:

- Cultuurfonds: € 25.000,-
- Zabawas: € 15.000,-
- Stichting tot Behoud van het Nederlandse Orgel: € 30.000,-

Vastgesteld in bestuursvergadering op 10 april 2024.